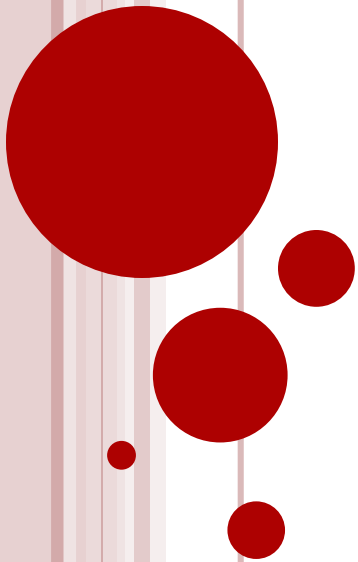
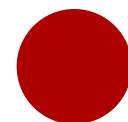

УЯВА

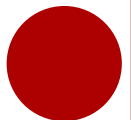
ПЛАН:

- Поняття уяви.
- Функції уяви.
- Види уяви.
- Процеси уяви.

ПОНЯТТЯ УЯВИ

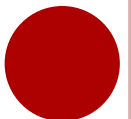
- Уява належить до вищих пізнавальних процесів. Вона є необхідним аспектом будь-якої людської діяльності.
- Уяву породжують потреби, які виникають у житті людини, і насамперед потреба змінити ті чи інші предмети навколишнього світу.
- **УЯВА** - це відтворення у психіці людини предметів та явищ, які вона сприймала коли-небудь раніше, а також створення нових образів предметів та явищ, котрих раніше вона ніколи не сприймала.

ФУНКЦІЇ УЯВИ

Вони полягають у:

- моделюванні кінцевого результату діяльності й тих засобів, які необхідні для її виконання;
- створенні програми поведінки людей, коли проблемна ситуація невизначена;
- створенні образів, які не програмують діяльність, а підміняють її;
- створенні образів об'єктів з опорою на схеми, графіки, карти, фотознімки території, описи тощо;
- створенні принципово нових предметів та явищ тощо.

Види уяви

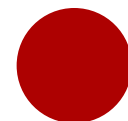
○ За характером продуктивності виокремлюють:

- відтворювальну (репродуктивну) уяву - продукти якої вже були відомі раніше;
- творчу (продуктивну) уяву.

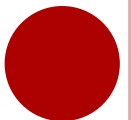
○ За мірою свободи, довільності
визначають:

- **Пасивну уяву** - що виявляється у хворобливих фантазіях, маренні, або в такому фантазуванні, яке не має усвідомленої мети;
- **Активну уяву** - яка відбувається в межах творчої діяльності, підкорена певній меті.

○ За характером образів визначають:

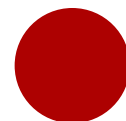
- Конкретну уяву - в ній уявляються певні предмети, речі тощо;
- Абстрактну уяву, що оперує більш узагальненими образами (схемами, символами).

○ За відношенням до актуальної ситуації виокремлюють:

- Сприймаючу уяву (яка прикована до ситуації);
- Творчу уяву (яка здатна вийти за межі ситуації).

Саме за цим поділом уяви в шахістів відрізняють "позиційну" і, "комбінаційну" гру.

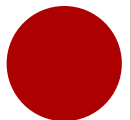
○ За якісними особливостями, зумовленими конкретними сферами застосування, Т.А. Рібо наводить такі типи уяви:

• **Пластична**, яка застосовує точно визначені у просторі образи та їх сполучення, що відповідають дійсним відношенням предметів, має зовнішній характер;

• **Розпливчаста**, яка застосовує емоційні образи, котрі не мають певних обрисів у просторі (уява у музиці);

• **Містична**, яка застосовує символи; містицизм перетворює природні образи на символічні, прагнучи втілити ідеал у формах зовнішньої природи;

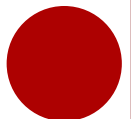
• **Наукова** - насичена науковим мисленням (у науках, які тільки формуються, вона постає як наукова міфологія; у науках, що сформувалися, вона оживляє логічні схеми).

ПРОЦЕСИ УЯВИ

Синтез образів у процесах уяви здійснюється в різних формах. Найбільш уживаними із них є:

- **Аглютинація** (від лат. *agglutinare* - склеювати) - створення нового образу шляхом сполучення елементів, узятих з різних уявлень. Наприклад, образ русалки в казках, де голова і тулуб - жінки, а хвіст - риби. Цей прийом не набув великого поширення, оскільки образи його важко втілюються в предметні речі. А втім, приклади матеріалізації таких образів у реальному житті маємо - це танк, бойова машина піхоти, амфібія тощо.
- **Гіперболізація** - збільшення предмета (велетень Гуллівер, літаки "Мрія", Ан-74).
- **Літота** - на відміну від гіперболізації, зменшення предмета (хлопчик-мізинчик). Ці прийоми використовують у народних казках, фантастичних творах.
- **Підкреслення** - акцентування якоїсь частини образу чи певної властивості. За допомогою такого прийому створюють шаржі, карикатури.
- **Схематизація** - образ уяви, коли розбіжності зменшуються, а риси схожості виходять на перший план. Прикладом може бути орнамент, елементи якого художник узяв із рослинного світу.

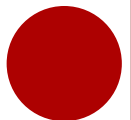

- **Типізація** - виокремлення істотного в однорідних фактах і втілення їх у конкретних образах. Це найскладніший прийом. Його широко застосовують у літературі.

- **Комбінування** - сполучення даних у досвіді елементів у нові, більш-менш незвичні комбінації. Це найпростіша техніка уяви, саме її мали на увазі дослідники минулої доби, коли вважали механізмом уяви асоціацію.

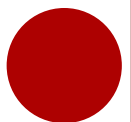
- **Алегоризація**, створення алегорії - використання образу в переносному значенні. Образ є лише умовно обраним знаком якогось явища дійсності.

- **Метафоризація**, побудова метафор. Метафора є глибшим уявним відображенням явища, ніж алегорія, оскільки між метафоричним образом та його значенням існує певна подібність, аналогія.

- **Символізація**, використання символів, є найглибшою за значенням, сутнісним наповненням технікою уяви. Розуміння мови символів допомагає людині свідомо отримувати послання від власного несвідомого (сни тощо). Символ відрізняється від знака тим, що він є не умовно обраним для позначення, а глибинно, сутнісно єдиним із тим, що він позначає. На відміну від поняття, символ має необмежений обсяг значення. Вираженню через символи підлягає тільки загальнолюдське, приналежне до самого способу існування людини.

- *У техніці уяви завжди створюється складна динамічна єдність свідомого і несвідомого.*

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

- http://pidruchniki.ws/15060913/psihologiya/protsesi_uyavi
- <http://studentbooks.com.ua/content/view/1276/51/1/1/>
- <http://ualibrarium.narod.ru/human/psychologija/10/partiko-zagalna-psihologiya.html>

